

การต่อต้านโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ที่ Koodankulam / อินเดีย

เอกสารประกอบ

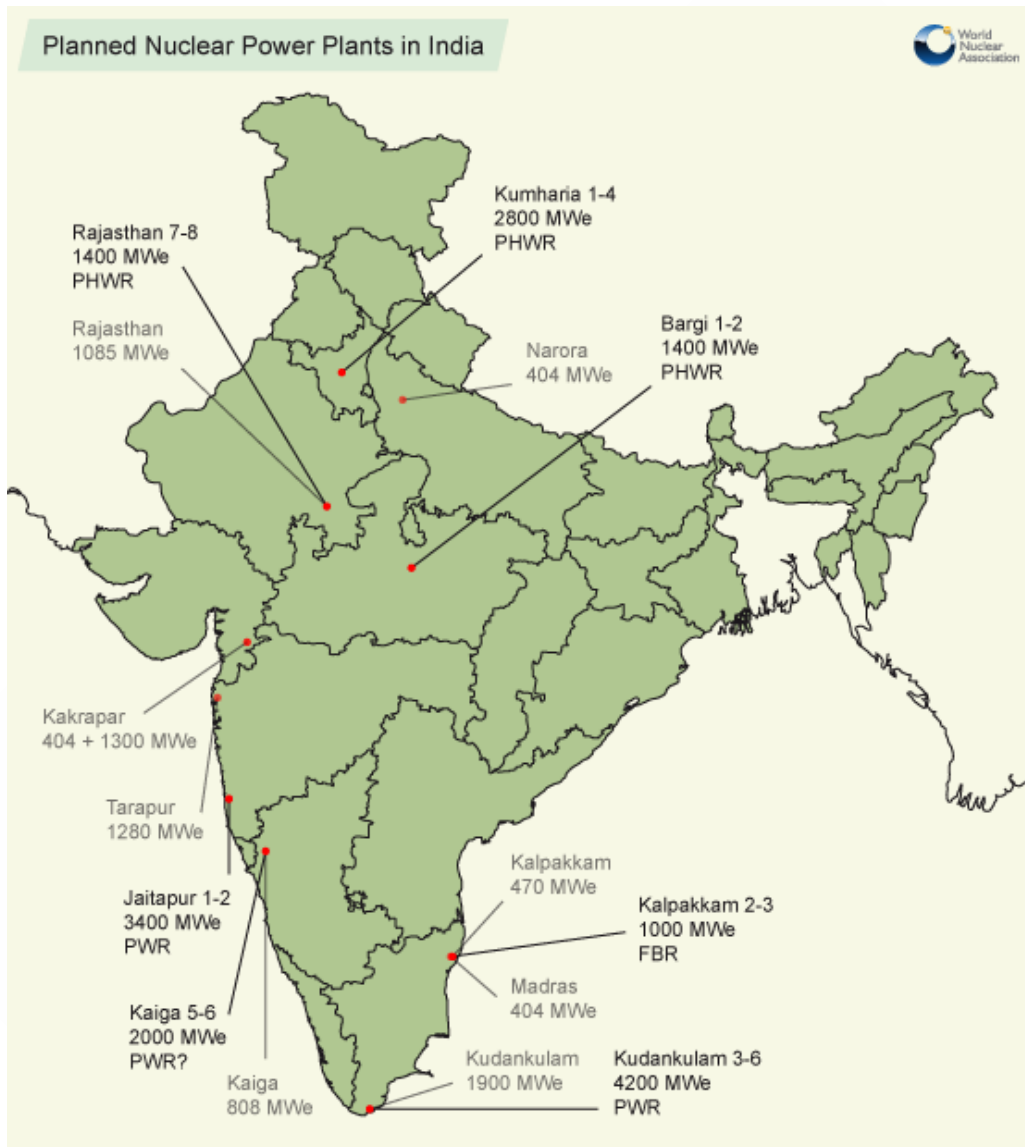
1. Koodankulam Anti-Nuclear Movement : A Struggle for Alternative Development ?
Patibandla Srikant เอกสารลิขสิทธิ์ปี 2009 ของ The Institute for Social and Economic Change , Bangalore
2. www.world-nuclear.org/info/inf53.html
3. www.wikipedia.org

ความสำคัญ – เกริ่นนำ

- ประเด็นที่สนใจสำหรับการศึกษารณศึกษาขบวนการต่อต้านโรงไฟฟ้าพลังงานนิวเคลียร์ในประเทศอินเดีย ก็เนื่องมาจากอินเดียเป็นหนึ่งในกลุ่มประเทศพัฒนาใหม่ ซึ่งประกอบด้วย บราซิล รัสเซีย อินเดีย และจีน โดยที่ทั้ง 4 ประเทศนี้ล้วนแต่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาโรงไฟฟ้าพลังงานนิวเคลียร์ทั้งสิ้น แม้กระทั่งกรณีของบราซิล โดยที่จีนและอินเดีย นั้นมีการคาดการณ์ในปี 2030 ข้างหน้า จีนและอินเดียจะมีโรงไฟฟ้าพลังงานนิวเคลียร์มากถึง 100 และ 70 โรง ตามลำดับ
- อินเดียเป็นประเทศที่กำหนดวิสัยทัศน์ที่จะเป็นผู้นำในการผลิตไฟฟ้าจากพลังงานนิวเคลียร์ และกำลังเร่งพัฒนาหลังจากที่เข้าร่วมสนธิสัญญา the Nuclear Non-Proliferation Treaty โดยมีเป้าหมายที่จะใช้พลังงานนี้เป็น 25 % ของการผลิตไฟฟ้าของประเทศในปี 2050 (ปัจจุบันใช้อยู่ 2.5 %) โดยที่ปัจจุบันประเทศพึ่งพาพลังงานจากถ่านหิน 68 % พลังน้ำ 14 % ก๊าซ 8 %
- ปัจจุบันอินเดียมีโรงไฟฟ้าทั้งสิ้น 20 โรง กำลังก่อสร้างอยู่อีก 6 โรง ในจำนวนนี้มี 2 โรงที่เป็นของโรงไฟฟ้า Koodankulam ที่สร้างขึ้นในปี 2002 โดยยังมีข้อเสนอที่จะดำเนินการก่อสร้างอีก 40 โรงโดยประมาณ และ ในจำนวนนี้ 6 โรงเป็นโครงการของ Koodankulam (3) (4) (5) (6) (7) และ(8)
- กรณีศึกษาของอินเดียนี้ ถือได้ว่าเป็นการต่อต้านในยุคสมัยของการฟื้นฟูอุตสาหกรรมโรงไฟฟ้าพลังงานนิวเคลียร์ (nuclear renaissance - กรณีก่อนหน้านี้ไม่ว่าจะเป็นกรณีของไต้หวัน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น เยอรมนี ฝรั่งเศส อเมริกาและสวีเดน เป็นเหตุการณ์ในช่วงหลังเหตุการณ์ ตรีไมล์ไอส์แลนด์ - เหตุการณ์เชอร์โนบิล) (ในปัจจุบันอาจจะเรียกได้ว่าเป็นยุคหลังเหตุการณ์ฟูกูชิมะ - 2011)

	ช่วงปี	
1	1950-1980	ยุคเริ่มต้นการพัฒนาโรงไฟฟ้าพลังงานนิวเคลียร์
2	1979	เหตุการณ์ตรีไมล์ไอส์แลนด์ - การก่อเกิดขบวนการต่อต้านที่เฟื่องฟู
3	1986	เหตุการณ์เชอร์โนบิล - การขยายวงของขบวนการต่อต้านและการผนวกรวมเข้ากับยุคสมัยของสังคมหลัง-อุตสาหกรรมในยุโรป

4	2001	ยุคฟื้นฟูอุตสาหกรรมโรงไฟฟ้านิวเคลียร์
5	2011	เหตุการณ์ฟูกูชิมะ – อุตสาหกรรมโรงไฟฟ้าพลังงานนิวเคลียร์หลังจากนี้ ?

ส่วนหนึ่งในความเป็นอินเดีย

- การพัฒนาในอินเดียในอยู่ในแนวความคิดแบบสองกระแสหลัก คือ แนวคิดแบบ Gandhian ที่มุ่งเน้นการสร้างโมเดลสำหรับการพัฒนาในระดับหมู่บ้าน ทัศนคติอุตสาหกรรมขนาดย่อม พึ่งพาเทคโนโลยีไม่สูงมากนัก และ Nehruvian ที่เชื่อมั่นในการพัฒนาแบบวางแผนจากศูนย์กลาง การสร้างตัวให้เป็น

อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ พึ่งพาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสูง โดยที่ในระยะหลังโมเดลแบบ Nehruvian ได้มีบทบาทในการกำหนดเป็นนโยบายสาธารณะของรัฐแทนที่แนวคิดแบบ Gandhian ที่เคยเป็นพื้นฐานที่เคยมีแต่เดิมในสังคมอินเดีย และก่อนที่แนวคิดแบบ Nehruvian จะมีอิทธิพลนั้น มีกลุ่มนักวิทยาศาสตร์หนุ่มสาวจากสถาบันวิจัย the Tata Institute of Foundation (TIFR) ซึ่งตั้งขึ้นในต้นปี 1945 ได้ปูพื้นฐานแนวคิดเกี่ยวกับการสร้างรัฐอินเดียด้วยการลงทุนขนาดใหญ่ในอุตสาหกรรมและการวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

- อินเดียสนใจที่จะพัฒนาโรงไฟฟ้าพลังงานนิวเคลียร์จากความเป็นที่จะต้องจัดหาพลังงานเพื่อสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ท่ามกลางการถกเถียงในประเด็นปัญหาสถานะโลกร้อน การใช้พลังงานจากถ่านหินและอุปสรรคจากการก่อสร้างเขื่อนเพื่อการผลิตไฟฟ้า

การต่อต้านนิวเคลียร์ในอินเดีย

- การต่อต้านนิวเคลียร์ในที่ต่างๆของโลกมีประเด็นชี้นำทางยุทธศาสตร์ที่แตกต่างกันและมีผลกระทบต่อนโยบายการพลังงานในระดับที่แตกต่างกัน (Kitschelt, 1986:57) ในตะวันตก การต่อต้านนิวเคลียร์เป็นสาขาหนึ่งของขบวนการสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงหลังของปี 1970s การต่อต้านนิวเคลียร์ในช่วงนี้ จะมีผลต่อเนื่องมาจากเหตุการณ์ของทรีไมล์ไอส์แลนด์ ซึ่งเกิดขึ้นในปี 1979 และเป็นสาเหตุที่เกิดขบวนการในอเมริกาและที่อื่นๆ ขบวนการที่เคลื่อนไหวในยุโรปจะเป็นไปตามตัวแบบของ new social movements จะแตกต่างไปจากการเคลื่อนไหวทางสังคมที่ผูกติดอยู่กับประเด็นชนชั้นแบบการเคลื่อนไหวของคนงานในอดีต แต่การเคลื่อนไหวที่เป็นไปแบบขบวนการสิ่งแวดล้อมนี้ จะเกิดในแวดวงของชนชั้นกลางจากส่วนที่อยู่ตามเมืองต่างจังหวัด. การเคลื่อนไหวต่อต้านนิวเคลียร์ที่แพร่หลายในยุโรปเกิดขึ้นต่อเนื่องจากเหตุการณ์ที่เซอร์โนบิลที่เกิดขึ้นในปี 1986 เกิดขึ้นในยุคสมัยของสภาพเศรษฐกิจสังคมในยุโรปที่เป็น post-industrial โดยที่ในบางประเทศมุ่งประเด็นไปยังเรื่องของการจัดการกากนิวเคลียร์มากกว่าเรื่องของการทำงานของเตาปฏิกรณ์
- กรณีการต่อต้านนิวเคลียร์ที่อินเดียนั้น ต่างไปจากกรณีของยุโรป เพราะมีปัจจัยที่เป็นกระแสทางสังคม-สิ่งแวดล้อม คือ (1) ความสำเร็จของขบวนการ Chipko Movement ในช่วงปี 1970s ที่เกิดผลต่อความคาดหวังของขบวนการเคลื่อนไหวต่างๆ (2) การเกิดอุบัติเหตุโรงงานที่ Bhopal ในช่วงกลางปี 1980s ที่เป็นประเด็นต่อความปลอดภัยของอุตสาหกรรมและกากของเสีย ประกอบในปี 1980 Narmada Bachao Andolan (NBA) ล้มเหลวในการนำเสนอการก่อสร้างเขื่อน อันเนื่องมาจากกรณีการต้องย้ายชุมชนและต้นทุนในการจัดการสิ่งแวดล้อม ประเด็นเหล่านี้ได้นำไปสร้างขบวนการต่อต้านในอินเดียที่เป็น grass-root movements โดยมีฐานอยู่ที่การดำรงชีวิตและการย้ายที่อยู่อาศัย (livelihood and displacement)

- ขบวนการต่อต้านนิวเคลียร์ในอินเดีย มี 2 กระแสคิด คือ (1) การเคลื่อนไหวโดยคนเมือง (urban-based movement) เป็นการกลุ่มส่วนใหญ่ของการเคลื่อนไหวต่อต้านนิวเคลียร์ในสื่อหลัก การเคลื่อนไหวนี้ จะเน้นไปยังระเบิดนิวเคลียร์มากกว่าโรงไฟฟ้า-พลังงานนิวเคลียร์ พรรคฝ่ายซ้ายในอินเดียก็อยู่ในกระแสนี้ คือต่อต้านอาวุธ – ไม่ต่อต้านโรงไฟฟ้า (2) การเคลื่อนไหวที่ไม่เอาทั้งระเบิดนิวเคลียร์และโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ โดยประเด็นหลังนี้ มีความเชื่อมโยงกับเรื่องของการพัฒนา ความมั่นคง รัฐและนักวิทยาศาสตร์นิวเคลียร์

การต่อต้านที่โรงไฟฟ้า Koodanlulam

- โรงไฟฟ้านิวเคลียร์ของที่นี่มีการเสนอเป็นโครงการขึ้นในปี 1974 เป็นโครงการที่ใช้เทคโนโลยีของรัสเซีย ในรุ่นเดียวกับเหตุการณ์ระเบิดที่เชอร์โนบิล (VVER 1000)
- กลุ่มต่อต้านประกอบด้วยชุมชน 3 ตำบลในย่านใกล้เคียงกัน ซึ่งมีทั้งที่เป็นชานา – ด้านการใช้น้ำ / ชาวประมง – ด้านผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับการประกอบอาชีพชาวประมง และการย้ายถิ่นฐาน ประเด็นเทคโนโลยีรัสเซีย นอกจากนี้ยังมีบาทหลวงคาทอลิกร่วมต้านด้วย
- ชาวบ้านทั้ง 3 ตำบลได้จัดตั้งองค์กรเพื่อการเคลื่อนไหวขึ้นเรียกว่า Social Equality Movement โดยมีการชุมนุมขึ้นที่ตำบล Tirunelveli ในปี 1988 และต่อมาในปี 1991 หลังจากที่ Gorbachev หมดอำนาจ และ Rajiv Gandhi ถูกฆาตกรรม รัฐบาลอินเดียได้ยกเลิกโครงการไปเพราะโครงการนี้เกิดขึ้นโดยการลงนามความร่วมมือของผู้นำทั้งสองท่าน โครงการนี้ได้รับการรื้อฟื้นขึ้นอีกในปี 2001 โดยประมาณ ที่ จะก่อสร้างโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ขึ้นที่นี่เป็น 4 เตาปฏิกรณ์ เป็นผลให้ชาวบ้านได้จัดตั้งองค์กรเคลื่อนไหวขึ้น เป็น the People's Movement Against Nuclear Energy (PMANE) และเปิดประเด็นว่าทำไมต้องพึ่งพาเทคโนโลยีที่แยๆของรัสเซีย ชาวบ้านที่นี่ไม่มีความจำเป็นต้องใช้ไฟฟ้าจำนวนมาก การขนส่งไฟฟ้าไปยังผู้ใช้ที่อยู่ไกลๆจะทำให้เกิดการสูญเสียจากการขนส่ง
- การดำเนินงานในโครงการนี้ได้รับการสนับสนุนจากพรรคการเมืองในท้องถิ่น
- ขบวนการเคลื่อนไหวได้พึ่งพาลังจากภายนอก เช่น ขบวนการสิ่งแวดล้อมที่ตั้งอยู่ในศรีลังกา การยื่นเรื่องต่อศาลสูง แต่ศาลสั่งปรับและห้ามมีการชุมนุม ดังนั้น การเคลื่อนไหวจึงเป็นไปตามแบบการจัดกิจกรรม เช่น สัมมนา การประชุม จัดทำเรื่องล้อเลียน ต่อมามีการชุมนุมชาวบ้านขึ้นประมาณ 7,000 คน ในพื้นที่โครงการ ในปี 2003 ยังมีเหตุการณ์สึนามิในปี 2004 ชาวบ้านยังมีความกลัวมากขึ้น การชุมนุมมาจากชาวประมงและชานา การชุมนุมขนาดใหญ่เกิดขึ้นในวันครบรอบเหตุการณ์เชอร์โนบิล 26 เมษายน 2007 จนนำไปสู่การตัดสินใจที่จะไม่ใช้น้ำจืดที่เป็นความขัดแย้ง โดยโครงการหันไปใช้น้ำจากทะเลโดยผ่านระบบกรองเป็นน้ำจืดโดยการลงทุนของฝ่ายโรงไฟฟ้าเอง

การเคลื่อนไหวและการประชาพิจารณ์

- มีการจัดประชาพิจารณ์เพื่อขยายโครงการจากที่มี 2 เตาปฏิกรณ์โดยจะเพิ่มอีก 6 เตา มีประเด็นที่เปิดเผยโดยนักวิชาการว่า ในโครงการระยะแรก ไม่มีการจัดประชาพิจารณ์ แม้จะมีการให้ความเห็นเรื่องนี้ไว้ตั้งแต่ปี 1997 ดังนั้น โรงไฟฟ้าที่สร้างขึ้นในระหว่างนั้น 2 เตาปฏิกรณ์จึงเท่ากับไม่มีการจัดประชาพิจารณ์ และการประชาพิจารณ์ที่จัดขึ้นในท่ามกลางการต่อต้านในปี 2006 ก็เป็นไปด้วยความไม่เรียบร้อย (กลุ่มต่อต้านกล่าวหาว่า หน่วยงานของรัฐหมิ่นหาญ ดำเนินการโดยผ่านหนังสือพิมพ์ – เรียกร้องให้จัดประชุมในพื้นที่ 3 ตำบล แม้ต่อมาจะมีประกาศวันที่จะประชาพิจารณ์ ก็มีประกาศเลื่อนออกไปว่าจะจัดขึ้นในหอประชุมของเมือง แต่ในทางปฏิบัติกลับมีการจัดประชุมขึ้นในที่ประชุมของโรงไฟฟ้า ฯลฯ ในขณะที่ประเด็นที่ประกาศไว้จะมีการประชาพิจารณ์ในเรื่องการย้ายที่อยู่อาศัยของประชาชน ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญ และเป็นผลให้มีประเด็นขัดแย้งมากขึ้นจนมีการจัดตั้งองค์กรเป็น People's Rights Movement
- การจัดประชาพิจารณ์จะจัดขึ้นอีกครั้งใน 31 มีนาคม 2007 โดยที่ก่อนหน้าการประชุมสองวัน รัฐได้ลงประกาศเต็มหน้าหนังสือพิมพ์ว่า นิวเคลียร์เป็นพลังงานที่สะอาด การประชุมนี้ต้องเลื่อนออกไปอีกครั้งหนึ่ง เพราะมีการทักท้วงโดยพรรคการเมือง – DMK party ในที่สุดก็มีการจัดประชาพิจารณ์ขึ้นในวันที่ 2 มิถุนายน 2007 ท่ามกลางการอารักขาของ จนท.ตำรวจ 1200 นาย มีประชาชนทั้ง 3 ตำบลให้ความสนใจมาก แต่เอกสารไม่มีภาษาท้องถิ่น ประชาชนไม่เข้าใจในประเด็นสาระ การประชาพิจารณ์กลับทำให้คนต่อต้านขยายตัวออกไปมากขึ้น แม้ฝ่ายต่อต้านจะเรียกร้องให้มีการจัดการประชาพิจารณ์ แต่ก็ไม่มีผู้ใดสนใจในเรื่องนี้อย่างจริงจัง นักต่อต้านสนใจในการต่อสู้กับโรงไฟฟ้าในประเด็นการดำรงชีพมากกว่า

Conclusion

- ขบวนการต่อต้านนิวเคลียร์ของอินเดีย ประกอบด้วยประชาชนจากหลายสาขาอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นแพทย์ อาจารย์ ครู นักกฎหมาย เอ็นจีโอ นักสื่อมวลชน และนักบวช ที่เป็นผู้ที่ห่วงใยต่อการจัดการรังสี นอกจากนั้นยังมีชาวบ้านที่เป็นชาวนา และชุมชนชาวประมง ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบต่อการดำรงชีพ คนทั้งสามกลุ่มข้างต้น แม้จะได้รับการเสนอในเรื่องของงานและสัญญาจ้างงาน แต่ภายหลังกลับมารู้สึกต่อต้านโรงไฟฟ้าเพราะไม่ได้มีประโยชน์อะไรจากโรงไฟฟ้ามากนัก คนทั้งสามกลุ่มข้างต้นประกอบด้วยคนในวัยหนุ่มสาวและอยู่ในกระแสความคิดแบบ mainstream political parties ประเด็นที่เขาเป็นกังวลคือการย้ายที่อยู่ รังสี และความปลอดภัย (ไม่ใช่คนที่ยึดมั่นในแนวความคิดแบบ Gadhian มาแต่เดิม)
- การพัฒนาเศรษฐกิจแบบรวมศูนย์เข้าสู่ส่วนกลาง ไม่เพียงแต่จะแยกชุมชนออกไปจากระบบแต่ยังแยกเอาความเป็นวิถีชีวิตแบบชุมชนออกไปด้วย เทคโนโลยีที่ใช้ไม่มีพื้นที่การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน ขบวนการเคลื่อนไหวเรียกร้องการจัดการพลังงานที่เป็นการกระจายอำนาจไปสู่ bio-gas /โรงไฟฟ้าพลังน้ำขนาดเล็ก

/พลังลมและแสงอาทิตย์ ซึ่งเป็นระบบที่สร้างการมีส่วนร่วม ทำให้ชุมชนพึ่งพาตนเอง เป็นไปตามแนวทางแบบ Gandhian notion of development ที่พึ่งพาเทคโนโลยีน้อยและกระจายอำนาจออกไป.

ความคิดเห็นต่อกรณีศึกษา

1. เป็นบทความที่ไม่อ้างอิงแนวความคิดทฤษฎีทางขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคม มาใช้เป็นหลักในการอธิบายเหมือนกับกรณีศึกษาอื่นๆ แต่ก็อิงแนวความคิดของ Kitschelt ที่ระบุว่า การต่อต้านนิวเคลียร์ในที่ต่างๆของโลกมียุทธศาสตร์ที่แตกต่างกันและสร้างผลกระทบ /ผลสะท้อนที่มีต่อนโยบายพลังงานที่แตกต่างกัน จึงจะเห็นได้ว่า บทความนี้ได้อธิบายชุดความสัมพันธ์ทางสังคมของอินเดียหรือที่เรียกกันว่า context ว่า การพัฒนาของอินเดีย นั้น อยู่ภายใต้แนวคิดแบบสองกระแสที่ประทะกันคือ Gandhian & Nehruvian

นอกจากสองกระแสคิดสำหรับการพัฒนาข้างต้นแล้ว ในอินเดียยังมีอิทธิพลของกระแสใหญ่ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม คือ กรณีของขบวนการ Chipko Movement และ Bhopal Accident รวมทั้งการไม่สามารถสร้างเขื่อนเพื่อการผลิตไฟฟ้าของ Narmada Bachao Andolan : NBA แต่กลุ่มที่ต่อต้านนิวเคลียร์ ไม่ใช่คนที่ยึดมั่นในแนวความคิดแบบ Gandhian มาแต่เดิม

2. ประเด็นความขัดแย้งต้นทุน หรือ potential determinant ของการต่อต้านนิวเคลียร์ในอินเดีย นอกจากอิทธิพลของกระแสของการพัฒนาที่ขัดกันโดยหลักแล้วยังประกอบด้วยความเดือดร้อนที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ บวกกับการดำเนินงานที่ไม่โปร่งใสของรัฐ-เกี่ยวกับประเด็นการประชาสัมพันธ์
3. ในอินเดียความขัดแย้งนี้ไม่ลุกลามไปเป็นประเด็นทางการเมืองของพรรคการเมือง เป็นประเด็นระหว่างความขัดแย้งแบบรัฐกับชุมชน และจะเห็นได้ว่า บทความเน้นความเป็นขบวนการชุมชน มากกว่าจะเป็นขบวนการสิ่งแวดล้อม ซึ่งอย่างน้อยจะแตกต่างกันในรากเหง้าของระบบวิถีคิดและกลุ่มชนชั้นที่เข้าร่วมปฏิบัติการ และจะสังเกตได้ว่า ขบวนการต่อต้านนิวเคลียร์ที่นี่จะมีพัฒนาการของการจัดตั้งองค์กรเพื่อการเคลื่อนไหว ไม่ใช่เชื่อเดียวไปตลอด แสดงถึงพัฒนาการที่เป็นอยู่ภายในขบวนการ ซึ่งอาจจะเกิดได้ทั้งปัจจัยที่เป็นบวก-ลบต่อความสำเร็จของการเคลื่อนไหว /ปฏิบัติการ
4. บทความไม่ได้พูดถึงว่า การก่อสร้างโรงไฟฟ้านิวเคลียร์ที่ Koodankulam เกิดขึ้นอย่างไร หากการรับฟังความคิดเห็นของชุมชนยังไม่เป็นที่เรียบร้อยดี ตามข้อกล่าวหาของฝ่ายต่อต้านและยังมีประเด็นของการอพยพผู้อยู่อาศัยในละแวกใกล้เคียง ก็ยิ่งจะเป็นประเด็นของความขัดแย้งในอนาคตต่อไป หมายความว่าประเด็นของศักยภาพ – potential determinant ของโรงไฟฟ้าแห่งนี้ จะยังดำรงอยู่ในระดับสูงต่อไป
5. ขอเพิ่มเติมข้อมูลเกี่ยวกับขบวนการทางสังคมที่เป็นกระแสในสังคมอินเดีย คือ ขบวนการ Chipko Movement นี้ เป็นขบวนการด้านการจัดการทางสังคม-ระบบนิเวศน์ ที่เดินตามแนวทางพึ่งตนเองแบบ Gandhian โดยใช้วิธีการแบบสัจยเคราะห์-อหิงสาเป็นยุทธศาสตร์และยุทธวิธีในการต่อต้าน เป็น

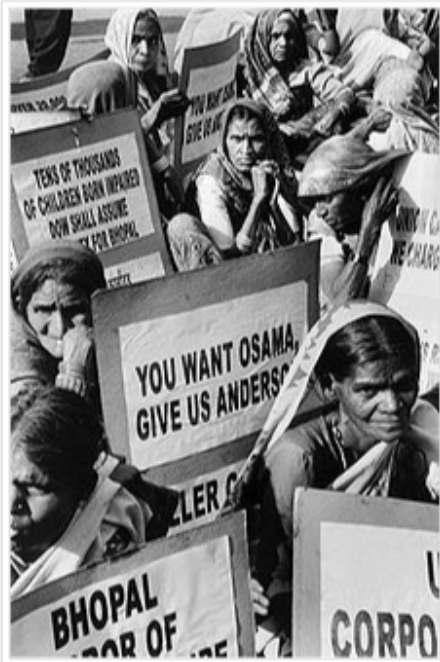
ขบวนการที่เกิดขึ้นโดยกลุ่มผู้หญิงในชุมชนในเมือง Garhwal Himalayas ของรัฐ Uttarakhand ในปี 1974 โดยเริ่มจากเกษตรกรในหมู่บ้าน Reni , Hemwalghati อำเภอ Chomoli รัฐ Uttarakhand ที่ต่อต้านการตัดไม้ของกรมป่าไม้ ตามระบบสัมปทานป่าที่ได้รับอิทธิพลตกทอดมาจากการปกครองของอังกฤษ และขบวนการดังกล่าวได้ขยายวงออกไป

Villagers surrounding a tree to stop it from being felled

เป็นการประทะกันระหว่าง “สิทธิชุมชน” กับ “สิทธิของรัฐ” เป็นขบวนการชุมชน (livelihood movement) มากกว่าที่จะเป็น forest conservation movement และต่อมานักนิยมนูรักษ์สิ่งแวดล้อม (environmentalist) ได้พัฒนาเรื่องนี้มาใช้เป็นยุทธศาสตร์และยุทธวิธีในการเคลื่อนไหว/ปฏิบัติการ

สำหรับกรณีอุบัติเหตุของโรงงานเคมีในเมือง Bhopal รัฐ Madhya Pradesh เป็นเหตุการณ์โรงงานเคมีของบริษัท Union Carbide India Limited ระเบิดในปี 1984 เป็นเหตุให้ชาวบ้านเสียชีวิตทันที 3,000 จากก๊าซที่รั่วออกมาภายใน 1 สัปดาห์และอีก 8,000 คนเสียชีวิตอันเนื่องมาจากการเจ็บป่วยที่สัมพันธ์กับการได้รับก๊าซรั่ว และในปี 2006 รัฐบาลอินเดียยอมรับว่าตัวเลขรวมผู้ที่ได้รับผลกระทบจากกรณีดังกล่าวรวมทั้งตาย บาดเจ็บและเจ็บป่วย รวมทั้งสิ้น 558,125 คน (บริษัท Union Carbide นี้ต่อมามีการเทคโอเวอร์โดยบริษัท Dow Chemical Company และบริษัทก็มีการลงทุนในประเทศไทยที่มาบตาพุดร่วมกับ SCG ในปัจจุบัน)

Victims of Bhopal disaster asking for Warren Anderson's extradition from the USA

เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่เมือง Bhopal นี้ ถือว่าเป็นอุบัติเหตุในภาคอุตสาหกรรมที่รุนแรงของโลก เป็นกรณีศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรมของโลก เช่นเดียวกับกรณีของเชอร์โนบิล หรือ ความเจ็บป่วยของโรคอันเป็นผลจากการเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรมของญี่ปุ่น เช่น มินามาตะ หรือ อีไตอีไต ฯลฯ

.....
สุนทร คุณชัยมั่ง

14 กันยายน 2554